

NORGES HØYESTERETT

Den 13. september 2004 avsa Høyesterett dom i

HR-2004-01506-A, (sak nr. 2004/843), straffesak, anke,

A (advokat Arne Meltvedt)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Jarle Golten Smørødal)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bruzelius**: Saken gjelder straffutmåling for forsikringsbedrageri m.m. - spørsmål om samfunnsstraff.
- (2) Bergen tingrett avsa 22. oktober 2003 dom i tilståelsessak med denne domsslutning:

"A, født 00.00.1979, dømmes for overtredelse av strl. § 272, 1. ledd, strl. § 171 nr. 1 og strl. § 183, alt sammenholdt med straffeloven § 62, 1. ledd, til 60 timer samfunnsstraff, subsidiært fengsel i 60 dager. Gjennomføringstiden settes til 120 dager."
- (3) Påtalemyndigheten anket over straffutmålingen, og Gulating lagmannsrett avsa 19. april 2004 dom med denne domsslutning:

"A, født 00.00.1979, dømmes for overtredelse av straffeloven § 272, 1. ledd, straffeloven § 171, nr. 1 og straffeloven § 183, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 60 – seksti – dager, hvorav 30 dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jfr. straffeloven §§ 52-54."
- (4) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen.
- (5) Saken har vært behandlet sammen med sak nr. 2004/644 og sak nr. 2004/797.
- (6) **Jeg er kommet til** at anken bør tas til følge.

- (7) Domfelte er en tidligere ustraffet 24 år gammel kvinne. Hun er nå dømt for forsikringsbedrageri, samt falsk anmeldelse og dokumentfalsk i den forbindelse. Den 17. juli 2002 anmeldte domfelte tap eller tyveri av armbåndsur og to ringer til politiet. Deretter fremsatte hun 5. september 2002 overfor sitt forsikringsselskap krav om erstatning med 49 500 kroner etter påstått tyveri eller tap av gjenstandene. Domfelte tok imidlertid etter kort tid kontakt med saksbehandler i selskapet og meddelte at gjenstandene hadde kommet til rette. På et møte 27. september 2002 i selskapet tilsto hun forsikringsbedrageriet.
- (8) Jeg nevner at domfelte allerede i februar 2002 hadde utvidet sin verdigjenstandsforsikring med 25 600 kroner på grunnlag av et sertifikat for en ring som hun ikke eiet, slik at forsikringens pålydende var 51 300 kroner.
- (9) Etter fast høyesterettspraksis skal det i utgangspunktet reageres med ubetinget fengsel ved forsikringsbedrageri, med mindre det dreier seg om forholdsvis beskjedne beløp, eller det foreligger særlige – tungtveiende – omstendigheter i saken. Forsvarer har ikke gjort gjeldende at det dreier seg om et beskjedent beløp. Det er jeg enig i, jf. Rt. 2003 side 1464. Dermed er det de øvrige omstendigheter i saken som – sammen med beløpets størrelse – vil være avgjørende for valget av strafferettslig reaksjon.
- (10) Forsvarer har anført at det foreligger flere særlige omstendigheter som taler for at det i denne sak bør anvendes samfunnsstraff som reaksjon i stedet for ubetinget fengsel. Han har vist til at domfelte ved selv å ta kontakt med forsikringsselskapet forhindret at selskapet utbetalte forsikringsbeløpet slik at straffeloven § 59 første ledd får anvendelse, og til hennes uforbeholdne tilståelse i første politiavhør 23. oktober 2002, jf. paragrafens annet ledd. Det er også vist til at saken til tross for tilståelsen ble liggende ubehandlet i nærmere 10 måneder hos politiet. Endelig er anført som en særlig omstendighet, at domfelte har eneomsorgen for et nå nærmere tre år gammelt barn.
- (11) Gjennom endring av straffeloven § 28 a, som trådte i kraft 1. mars 2002, er det åpnet for et noe utvidet anvendelsesområde for samfunnsstraff i forhold til den tidligere reaksjonen samfunnstjeneste. Jeg viser til Rt. 2002 side 1403 der formålet med lovendringen og forarbeidene er nærmere gjennomgått, og hvor det er pekt på at domstolene er gitt en relativt stor frihet til å finne anvendelsesområdet for samfunnsstraffen. Men etter lovbestemmelsen er det et vilkår at "straffens formål" ikke taler mot en reaksjon i frihet. Sterke allmennpreventive hensyn gjør seg gjeldende ved forsikringssvik. Høyesterett har likevel etter en konkret vurdering i visse tilfelle idømt samfunnstjeneste istedenfor ubetinget fengselsstraff, jf. blant annet Rt. 1995 side 694 og Rt. 1995 side 1331. Samfunnstjeneste har blant annet vært begrunnet med tungtveiende rehabiliteringshensyn, hvor soning ville være meget uheldig. Også andre hensyn må imidlertid kunne vektlegges i denne vurderingen, selv om det ikke er grunnlag for noen vesentlig endring av praksis.
- (12) Det er etter min vurdering sentralt i vurderingen av saken at domfelte - som angret - tok kontakt med forsikringsselskapet og trakk tilbake sitt erstatningskrav før hun kjente til at selskapet hadde mistanke om forsikringssvindel. Dette forhindret et mulig tap for forsikringsselskapet. Derved kommer bestemmelsen om straffnedsettelse i straffeloven § 59 første ledd til anvendelse. Forsikringsbedragerier er ofte vanskelige å avdekke, og en slik omstendighet bør etter min mening gi en klar uttelling ved straffutmålingen. Videre mener jeg det må legges vekt på at straffesaken til tross for domfeltes uforbeholdne tilståelse og samtidige samtykke til at saken ble avgjort som tilståelsessak, ble liggende

ubehandlet hos politiet fra 23. oktober 2002 frem til siktelse ble utarbeidet 29. august 2003. Slik jeg ser det, er det en unødvendig belastning at en slik sak blir liggende så lenge hos politiet, når det ikke finner sted ytterligere etterforskning. Derimot finner jeg ikke å kunne ta hensyn til domfeltes omsorgsansvar.

- (13) Selv om det dreier seg om et alvorlig forhold, mener jeg at disse omstendigheter samlet sett er tilstrekkelig tungtveiende til at det i dette tilfellet kan anvendes samfunnsstraff, og er – som tingretten – kommet til at straffen passende kan settes til samfunnsstraff i 60 timer.
- (14) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 60 – seksti – timer, jf. straffeloven § 28 a. Gjennomføringstiden skal være 120 – etthundreogtyve – dager. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 60 – seksti – dager.

- (15) Dommer **Mitsem:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (16) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (17) Dommer **Oftedal Broch:** Likeså.
- (18) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (19) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 60 – seksti – timer, jf. straffeloven § 28 a. Gjennomføringstiden skal være 120 – etthundreogtyve – dager. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 60 – seksti – dager.